

Correctionele rechtbank van Luik, afdeling Verviers, vonnis van 13 juli 2023, in de zaak *Openbaar Ministerie tegen DB***Hof van Beroep van Luik, arrest van 16 oktober 2025, in de zaak *Openbaar Ministerie tegen DB***

Verzet – Overmacht (nee) – Analfabetisme – Sociale kwetsbaarheid

De heer B. werd op 20 december 2022 bij verstek veroordeeld tot een gevangenisstraf van 18 maanden omdat hij in maart 2019 de auto van de heer E. had gestolen en de heer X. had geslagen.

De heer B. tekende op 28 juni 2023 verzet aan tegen dit vonnis. Het vonnis was evenwel reeds betekend op 29 december 2022 – op grond van artikel 40, §2, van het Gerechtelijk Wetboek – en de heer B. zou hiervan op 9 maart 2023 kennis hebben genomen. Het verzet werd bijgevolg buiten de wettelijke termijn ingesteld.

De correctionele rechtbank van Luik verklaarde niettemin het verzet ontvankelijk en gegrond wegens overmacht, en vernietigde daarom het verstekvonnis. De rechtbank baseerde zich hierbij op het analfabetisme van de beklaagde, waaruit zij afleidde dat hij de draagwijdte van zijn handtekening op het document waarmee hij kennis nam van de betekening niet kon begrijpen, bij gebrek aan de nodige sociale vaardigheden en ongeletterdheid.

Bij nieuw vonnis van 13 juli 2023 werd de heer B. schuldig bevonden en veroordeeld tot een gevangenisstraf van 18 maanden, ditmaal met uitstel onder probatievoorwaarden van 3 jaar. Als een van de voorwaarden legt de rechtbank de veroordeelde onder meer op om alfabetiseringscursussen te volgen.

Het Openbaar Ministerie stelde hoger beroep in tegen dit vonnis. Het Hof van Beroep van Luik heeft zich op 16 oktober 2025 uitgesproken en het verzet van de heer B. niet-ontvankelijk verklaard. Het Hof merkte op dat overmacht drie cumulatieve voorwaarden vereist: de gebeurtenis moet onweerstaanbaar, onvoorzienbaar en onafhankelijk van de wil van de betrokken persoon zijn. Het Hof oordeelde met name dat analfabetisme “geen externe, onvoorspelbare en onweerstaanbare gebeurtenis vormt”. Het benadrukte dat “het gaat om een persoonlijke situatie, die de betrokkene kent en die onder zijn eigen verantwoordelijkheid valt” en dat “de verdachte, zich bewust van zijn lees- of begripsmoeilijkheden, de nodige maatregelen had moeten nemen om deze te verhelpen (...)”. Ten slotte stelde het Hof dat “het tegendeel aanvaarden erop neerkomt te beschouwen dat elke persoon met een lage opleiding of met begripsmoeilijkheden zich aan de procedureregels zou kunnen onttrekken, hetgeen afbreuk zou doen aan de rechtszekerheid en de gelijke behandeling voor de wet”.

Het Hof van Beroep vernietigde aldus het eerdere vonnis dat na tegenspraak was gewezen en verklaarde het buiten termijn ingestelde verzet niet-ontvankelijk is. Het herstelde daarmee de rechtsgevolgen van het bij verstek gewezen vonnis van 20 december 2022, namelijk een gevangenisstraf van 18 maanden (zonder probatie uitstel).